

Araştırma Makalesi

Erken Evlilik Yapan Kadınların Evli Kadın Rolünü Deneyimleme Sürecine İlişkin Nitel Bir Araştırma

Büşra ASLAN CEVHEROĞLU^{1*}, Şennur TUTAREL-KIŞLAK²

¹ Erzurum Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Erzurum, Türkiye

² Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

Makale Bilgisi

Öz

Anahtar kelimeler:

erken evlilik,
çocuk evliliği,
yorumlayıcı
fenomenolojik
analiz

Çocuk evliliği ya da erken evlilik, gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerde yaygın olarak karşılaşılan önemli bir kadın ve çocuk sağlığı sorunudur. Erken evlilikler genellikle resmi nikah olmaksızın, dini nikahla gerçekleştiği için kesin sayılara ulaşmak oldukça zordur. İstatistiklere bakıldığında ise, Türkiye’de yaklaşık olarak her dört kadından birinin on sekiz yaşından önce evlendirildiği görülmektedir. Çocukların erken yaşta evlendirilmeleri çocuk istismarının en yaygın görülen biçimlerinden biridir; fizyolojik ve psikolojik hastalıkların yanı sıra, aile içi şiddet konusunda da risk faktörüdür. Psikoloji alan yazınında erken evlilik olgusu ile ilgili son yıllarda çalışmalar yapılmaya başlanmış olsa da, bu çalışmalarda çoğunlukla nicel yöntemler kullanıldığı görülmektedir. Mevcut çalışmada ise erken evlilik deneyiminin anlaşılmasına odaklanılmıştır. Bu amaçla, çalışma kapsamında on sekiz yaşından önce evlendirilmiş, yaşları 30 ile 41 arasında değişen altı evli kadın ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin analizi Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz (YFA) yöntemi ile yapılmıştır. YFA katılımcıların yaşadıkları deneyimlere yükledikleri anlama önem verdiği ve deneyimin yaşandığı ve ifade edildiği kültürel bağlamı da göz önüne aldığı için tercih edilmiştir. Analizler sonucunda “Eşle yaşanan olumsuz deneyimler”, “Eşin ailesi ile yaşanan deneyimler”, “Yeni rolle ilişkili zorluklar ve yetersizlikler” ve “Evlilik bilgisi” olmak üzere dört tema ve bu temalara bağlı alt temalar elde edilmiştir. Elde edilen temalar ilgili literatür eşliğinde tartışılmıştır.

Abstract

Keywords:

early marriage,
child marriage,
interpretive
phenomenological
analysis

Child marriage or early marriage, commonly encountered in underdeveloped or developing countries, is an important woman and child public health problem. Since early marriages usually take place through religious practices without formal documentation, it is challenging to estimate the exact numbers. According to the statistics, approximately one in four women in Turkey is married before the age of eighteen. Early marriage is one of the most common forms of child abuse and it is a risk factor not only for physical and psychological disorders, but also for domestic violence. Although there have been some studies about early marriage in psychology recently, majority of them employed quantitative methods. The current study focused on understanding the experience of early marriage. For this purpose, semi-structured interviews were conducted with six early married women between the ages of 30 and 41. The analysis of the interviews was carried out by the Interpretive Phenomenological Analysis (IPA). IPA was preferred because it attaches importance to the understanding of participants’ subjective experiences and also considers the cultural context in which the phenomenon was experienced and expressed. As a result of the analyses, four themes were obtained: “Negative experiences with the spouse,” “Experiences with in-laws,” “Challenges and inabilities associated with the new role” and “Marital knowledge.” Obtained themes were discussed in the light of the relevant literature.

*Sorumlu Yazar, Erzurum Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ömer Nasuhi Bilmen, Erzurum Havaalanı Yolu Caddesi D: No:53, 25050 Yakutiye/Erzurum, Türkiye

e-posta: busra.aslan@erzurum.edu.tr

DOI: 10.31682/ayna.910951

Gönderim Tarihi (Received): 07.04.2021; Kabul Tarihi (Accepted): 11.08.2021 ISSN: 2148-4376

Giriş

Toplumsal koşullar değişse de aile kurumu birey ve toplum için önemini korumaya devam etmektedir. Ailenin, işlevlerini uygun bir Şekilde yerine getirmesi sağlıklı bir Şekilde kurulmasına bağlıdır. Bu nedenle, aile kurulurken bireylerin beklentileri ve psikososyal özellikleri sağlıklı bir ailenin kurulmasında etkili olan unsurlar olarak değerlendirilebilir (İçağasıoğlu-oban, 2009). Evlilik iki insanın kalıcı bir beraberlik kurmak adına oluşturdukları, birbirlerine karşı ortak sorumluluklarını yerine getirmek konusunda anlaştıkları evrensel bir kurumdur (Saxton, 1982). Çocukların farkında olmadan yaptıkları ya da zorlandıkları evlilikler ise erken evlilik kapsamında değerlendirilmekte ve bu açıdan erken evlilik insan hakları ihlali olarak ele alınmaktadır (akır, 2013). Bunting (2005), bu ihlali “18 yaşın altındaki çocuklar evliliğe tam olarak rıza gösteremez ya razı olurlar ya da evlenmeye zorlanırlar” Őeklinde açıklamaktadır.

ocuk evliliği konusu ulusal ve uluslararası düzeyde pek çok kanun ve anlaşmada ele alınmıştır. Türkiye’nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın nlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) 16. Maddesinde “ocuğun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesi hiçbir Şekilde yasal sayılmayacak ve evlenme asgari yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmi sicile kaydının mecburi olması için, yasama dahil tüm önlemler alınacaktır” ifadesi ile çocukların evlendirilmesi kesin bir dille reddedilmektedir (Acar ve Arıner, 2009). İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde bireylerin evlenmeleri için zgr ve tam irade haklarının olduğu belirtilmiş, ancak taraflardan birinin hayat arkadaşıyla ilgili bilinçli kararlar vermek için yeterince olgunlaşmadığı durumlarda, iradenin zgr ve tam olamayacağı kabul edilmiştir. Erken evlilik bütün bu düzenlemelere rağmen dünyada ve Türkiye’de sık rastlanan bir olgu olarak var olmaya devam etmektedir. Yüksel-Kaptanoğlu ve Ergöçmen (2012) sosyal ve kültürel değer yargılarının ocuk evliliklerini meşru gördüğünü ve bu durumun erken evlilik pratiğinin devam etmesinde önemli bir neden olduğunu belirtmektedirler. Pek çok durumda toplumsal kabul yasaların önüne geçmektedir.

Erken evlilikler genellikle kayıt altına alınmadığından, resmi kayıtlar ise 15 yaşın altındaki kişileri içermediği için kesin sayılara ulaşmak oldukça zordur (Muthengi, 2010). Erken evliliklerin en sık görüldüğü yerler gelişmekte olan ülkelerdir. 2000-2011 yıllarını kapsayan bir araştırmada, gelişmekte olan ülkelerdeki 20-49 yaş arasındaki kadınların üçte birinin 18 yaşından önce, dokuzda birinin ise 15 yaşından önce evlendiği ifade edilmektedir (Das Gupta ve diğerleri, 2014). Amerika’da ise evli kadınlarla yrtlen geniş çaplı bir çalışmada, çalışmaya katılan kadınların %12’sinin 18 yaşından önce evlendiği grlmştir. 18

yaşından önce evlenen kadınların yarısının (%51,53) 16 yaş ve öncesinde, %12'sinin ise 14 yaşında evlendiği belirtilmektedir (Le Strat ve diğerleri, 2011).

UNICEF'in (2014) verilerine göre, Türkiye'de 18 yaş altında evlilik yapan kadınların oranı %14'tür. Türkiye'de 20-49 yaşlarındaki kadınların %19,9'unun 18 yaşından önce, %3,6'sının da 15. yaşından önce evlendikleri görölmektedir (UNFPA, 2020). Diyarbakır'da yürütölen bir çalışmada, araştırma kapsamında incelenen 966 kadının %42,5'inin erken yaşta evlendiği belirtilmektedir (Acemoğlu ve diğerleri, 2005). Ülkemizde yapılan pek çok çalışmada çocuk evliliklerinin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde yaygın olduğu belirtilmektedir (Boğucu, 2018; Kahraman ve Őenateř, 2018). Bununla birlikte çocuk evliliklerinin belirli bölgelerle sınırlı olmadığını belirten araştırmalar da mevcuttur (Yüksel-Kaptanoğlu ve Ergöçmen, 2012; Wringe ve diğerleri, 2019). UNFPA (2020) verilerine göre çocuk evliliğin en yaygın olduğu ilk üç bölge sırasıyla Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve İç Anadolu Bölgesidir.

Ülkemizde de sık rastlanan bir sorun olarak ortaya çıkan erken evliliklerin kız çocukları üzerinde çeşitli fizyolojik ve psikolojik etkileri olduğu belirtilmektedir (Aslan, 2019). Erken evlilik erken annelik anlamına gelmektedir (Mathur ve diğerleri, 2003). Vücutları yeterince olgunlaşmamış kız çocuklarının gebe kalması hem anne hem de bebek için tehlike oluşturmaktadır (TBMM, 2010). UNICEF (2001) raporuna göre, 15-19 yaş arasındaki kız çocukları, 20-24 yaş grubuna göre hamilelikte %20 ile 200 arasında daha fazla ölüm riski taşımaktadır. Erken yaşta evliliğin ayrıca hamilelikte düşük yapma (Santhya ve diğerleri, 2010), erken doğum (Mahavarkar ve diğerleri, 2008; Thato ve diğerleri, 2007) ve HIV (Nour, 2009) açasından yüksek risk taşıdığı belirtilmektedir.

Erken evlilik fizyolojik sorunların yanı sıra, çocukların çeşitli psikolojik sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Kopelman (2016) erken evliliğin çocuğun hayatını planlamasına olanak vermediğini ifade etmektedir. Erken evlilikle birlikte, çocuk aniden yetişkin rolü yüklenmeye zorlanmaktadır (Warner, 2004). Mikhail (2002), çocuğun ergenliğini kaybetmesi, cinsel ilişkiye zorlanması, kişisel gelişim ve özgürlüğünün göz ardı edilmesinin çeşitli psikolojik zorluklarını beraberinde getireceğini belirtmiştir. Çocuk evliliği yapan kadınların kontrol grubuna kıyasla son 12 ayda daha fazla stresli yaşam olayları bildirdikleri (Le Strat ve diğerleri, 2011), intihar düşüncelerinin daha fazla olduğu (Gage, 2013; Soylu ve Ayaz, 2013) belirtilmektedir. Çocuk evliliği ile psikolojik iyi oluş arasında negatif bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (John ve diğerleri, 2019). Erken evlilik yapan çocuklarda psikolojik bozukluk oranlarının yaşıtlarından fazla olması dikkat çekicidir (Eyüboğlu ve Eyüboğlu, 2018). On sekiz yaşından önce evlenen kadınların psikolojik sağlığının yetişkin yaşta evlenen kadınlardan daha kötü olduğu çeşitli araştırmalarda vurgulanmaktadır (Rajeswari ve Maheswari, 2018; Taner ve diğerleri, 2016).

Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde lkemizde yaklaşık her dört kadından birinin 18 yaşından önce evlendiği/evlendirildiği ve ocuk evliliğin hemen her bölgede görece yaygın olduğu grlmektedir. Psikoloji alan yazınında erken evlilik olgusu son yıllarda incelenmeye başlanmış olsa da, psikoloji alanında erken evlenen kadınların deneyimlerine odaklanan nitel bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle mevcut çalışmada, on sekiz yaşından önce evlenmiş altı kadın ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak kadınların erken evliliği nasıl deneyimledikleri ve bu deneyimi nasıl algıladıkları anlaşılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların erken evlilik deneyimleri Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz (YFA) yöntemi ile analiz edilmiştir.

Yöntem

Çalışmanın Güvenirliği

YFA'ya göre araştırmacılar katılımcılarla kurduğu etkileşim üzerinden araştırma sürecini etkilerken, aynı zamanda katılımcıların doğal söylemlerini anlamlandıran kişiler olması nedeniyle araştırma sürecine katkıda bulunmaktadır. Araştırmacının araştırma sürecinin aktif bir parçası olması kaçınılmazdır ve araştırmacının görüşleri verileri toplarken, analiz ederken ve sunarken büyük önem taşımaktadır (Willig, 2008). Nitel araştırmalarda temel amaç, olgu ve olayları araştırmacı ve katılımcıların öznel deneyimleri çerçevesinde ele alabilmektir (Morrow, 2005). Bu nedenle nitel araştırmanın güvenirliği refleksivite ve öznellik ile llebilir. Araştırmacının verinin doğasına ve analizine olan etkisine dair farkındalığı ve hassasiyeti anlamına gelen refleksivite, nitel bir araştırmada bulunması gereken unsurlardan biridir (Howitt, 2016). Mevcut çalışmanın planlanmasına, analizler sırasında temaların oluşmasına katkı sağlamış olabilecek kendi sürecime ilişkin refleksivite kısmı aşağıda yer almaktadır:

Ataerkil bir ailede büyümüş olmanın ve ataerkil bir kültürde yaşıyor olmanın beni kadın sorunlarına karşı daha duyarlı hale getirdiğini düşünüyorum. Erken evlenen kadınların, evlilik nedeniyle yaşadıklarını her zaman merak etmiştim. Bu nedenle önemli bir ocuk ve kadın sağlığı sorunu olduğunu düşündüğüm erken evlilik konusunu araştırmaya karar verdim. nemli bir sorun olduğu belirtilen erken evlilik konusunu, doğrudan bunu deneyimlemiş kişilerden dinlemek benim için üzücü olmakla birlikte heyecan vericiydi. Araştırma sürecinde görüştüğüm katılımcıların hepsinin ailesi benim ailemle benzer Şekilde Doğu'dan Batı'ya g etmişlerdi ve katılımcıların hepsi benim ailemle benzer kültürel alt yapıya sahipti. Bu durumun görüşmeler sırasında katılımcılarla doğal bir iletişim kurmamı kolaylaştırdığını, bir nebze de

olsa onların tarafından bakabilmeme yardımcı olduđu dűŐnűyorum. Bu nedenlerden ۆtűrű, bu çalıŐmanın her aŐaması bir araŐtırmacı olarak benim için oldukça tatmin ediciydi.

Örnekleme

Bu araŐtırmada YFA kriterleri çerçevesinde amaca uygun ۆrnekleme oluŐturulmuŐtur. Bunun için on sekiz yaŐından ۆnce evlenmiŐ olan toplamda altı evli kadın ile gۆrűŐmeler gerçekleŐtirilmiŐtir. Katılımcılara gizliliği korumak adına takma isimler verilmiŐtir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de gۆsterilmektedir. YFA’da kűűk ve homojen ۆrneklemler ile çalıŐılmaktadır (Smith ve Osborn, 2007). Katılımcıları dar bir çerçevede toplayabilmek kűűk ۆrnekleme gruplarının deneyimlerini anlayabilmek konusunda ۆnemli olmaktadır (Sarı ve Genۆz, 2015). YaŐları 33 ile 41 arasında deđiŐen katılımcıların benzer sosyoekonomik dűzeyde olmalarına dikkat edilmiŐtir.

Tablo 1.

GۆrűŐme Yapılan Kadınlara İliŐkin Demografik Bilgiler

	YaŐ	Evlilik YaŐı	Eğitim Durumu	Evlenme Őekli	Fiziksel Şiddet	GeniŐ aileyle birlikte yaŐama
Ferda	34	15	İlkokul	Gۆrűcű usulű ve kendi rızasıyla	Hayır	-
Sema	33	16	İlkokul	Kendisi tanışarak ve aile onayıyla	Evet	2 Yıl
Fűsun	37	17	Ortaokul	Gۆrűcű usulű ve rızası olmadan	Hayır	8 Yıl
Elif	36	16	Okur-yazar	Gۆrűcű usulű ve rızası olmadan	Evet	10 Yıl
Hayriye	41	17	İlkokul	Gۆrűcű usulű ve kendi rızasıyla	Evet	3 yıl
Hatice	30	15	İlkokul	Gۆrűcű usulű ve rızası olmadan	Evet	2 Yıl

Prosedűr

AraŐtırmanın gerçekleŐtirilmesi için Ankara űniversitesi Etik Kurul’undan etik izin alınmıŐtır. Sonrasında kartopu yۆntemi kullanılarak olası katılımcılar ile iletiŐim kurulmuŐ, katılımcılar ve araŐtırmacının kararlaŐtırdıđı bir zamanda ve katılımcıların evinde veri toplama iŐlemi gerçekleŐtirilmiŐtir. AraŐtırmacı kısaca kendini tanıttıktan sonra, katılımcılar araŐtırmanın içeriği ile ilgili bilgilendirilmiŐ, sonrasında yapılacak gۆrűŐme boyunca ses kaydı alınması için sۆzlű izinleri alınmıŐtır. Gۆnűllű katılım formu imzalandıktan sonra belirlenen

sorular temelinde yuruteden yarı yapılandırılmış gorusmeler 20-35 dakikada arasında değişen surelerde tamamlanmıştır. Gorusmeler sonrasında ses kayıtlarının deşifresi yapılmıştır.

Veri Analizi

Gorusmelerin deşifreleri yapıldıktan sonra veri analizine başlanmıştır. Verilerin cozumlenmesinde “Maxqda” bilgisayar programından yararlanılmıştır. Deşifresi yapılan gorusmeler, yorumlayıcı fenomenolojik analiz ilkelerine uygun olarak analiz edilmiş, YFA yonergeleri izlenmiştir (Smith ve Osborn, 2003). Araştırmacılar deşifreleri tekrar tekrar okuyarak metne aşına hale gelmişlerdir. Sonrasında deşifreye dair notlar oluşturularak on temalar cıkarılmış ve aynı işlemler tum gorusmeler icin tekrarlanmıştır. Katılımcıların anlatılarındaki on temalar oluşturulduktan sonra, deşifreler birbirleriyle karşılaştırılarak dort ust tema oluşturulmuştur. Bu temalar “Eşle yaşanan olumsuz deneyimler”, “Eşin ailesi ile yaşanan deneyimler”, “Yeni rolle ilişkili zorluklar ve yetersizlikler” ve “Evlilik bilgisi” olarak adlandırılmıştır. Belirlenen temalar, deşifrelerden yapılan alıntılarla desteklenmiştir.

Tablo 2.

Analiz bağlamında oluşturulan ust tema ve alt temalar

ÜST TEMA	Alt Temalar
Eşle Yaşanan Olumsuz Deneyimler: “Neden beni savunmuyorsun, neden destek cıkmyyorsun”	şiddete maruz kalma Yalnız bırakılma İletişimsizlik
Eşin Ailesi ile Yaşanan Deneyimler: “Gelinlik yapacaksın”	Yeni aileye uyum sağlamakta zorlanmak Eř ilişkisine etkisi
Yeni rolle ilişkili zorluklar ve yetersizlikler: “Cahil değilmişim, çocukmuşum”	Annelik rolünde zorlanma Kok ailenin yalnız bırakması Cocuk yaşta evli olmanın anlamı
Evlilik Bilgisi: “Evliliği oyun gibi biliyordum”	Evcilik değil evlilikmiş Sonsuza dek mutlu

Bulgular

Mevcut araŐtırmanın amacı erken evlilik deneyimini anlamaktır. Katılımcılarla yapılan g6r6ŐŐmeler Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz y6ntemi ile analiz edilmiŐ ve bu kapsamda d6rt tema belirlenmiŐtir. Analiz sonucunda elde edilen ana tema ve alt temalar Tablo 2’de g6r6lmektedir.

EŞle Yaşanan Olumsuz Deneyimler: “Neden beni savunmuyorsun, neden destek çıkmıyorsun?”

İlk tema “EŞle yaşanan olumsuz deneyimler” olarak adlandırılmıŐtır. Bu 6st tema, erken evlenen kadınların eşleriyle genel olarak hangi konularda sorun yaŐadıklarını i6ermektedir. Bu tema altında “Őiddete maruz kalma”, “Yalnız bırakılma” ve “İletiŐimsizlik” 6ç alt tema yer almaktadır.

Őiddete Maruz Kalma. G6r6Őme yapılan kadınların eŐleri tarafından fiziksel ya da cinsel Őiddete maruz kaldığı g6r6lmektedir. Kadınlar genellikle kayınvalidelerinin sebep olduğu tartıŐmalar nedeniyle eŐlerinden Şiddet g6rd6klerini ve kendilerinin bir kabahati olmadığı halde eşlerinin bunu dikkate almadığını belirtmiŐlerdir. Kadınlar maruz kaldıkları Őiddeti anlatırken aŐağıdaki ifadeleri kullanmıŐtır:

Hayriye Hanım: Ka6 sefer dayak yedim [eŐimden] ama ağır hakaretler bana s6ylemedi. Dayağı oldu ama k6t6 konuŐmalar asla olmadı bana karşı. Benim de ona olmadı. [kayınvalidem olmasa] belki dayak yemezdim. 4-5 sefer dayak yemiŐim onu da kayınvalidem y6z6nden yedim. Bizim sorunumuzdan dolayı asla eşim bana tokat atmamıŐtır. Genelde onun y6z6nden.

Elif Hanım: “Bir bardak kırıldığında diyorlardı [eşin ailesi] eşin yapmıŐ diye sen geliyordun bana vuruyordun. Vurmadan 6nce bir s6yleseydin niye oldu nasıl oldu. En azından ben bunu niye d6v6yorum. D6Ő6nmeden paldır k6lt6r d6v6yordu beni.”

Hatice Hanım: “İlk geceden dayak yedim sonra hep yedim zaten. Her gece d6verdi.”

Kadınların fiziksel Őiddetin yanı sıra cinsel Őiddete de maruz kaldıkları g6r6lm6Őt6r. Erken yaşta evlenmeleri nedeniyle, cinsellikle ilgili bilgilerinin olmadığını belirtmektedirler.

F6sun Hanım: “[cinsel] iliŐki tartıŐmayla oluyordu 66nk6 istemiyordum. Kendisine sevgim de ilgim de yoktu. İliŐkiye girmek de istemiyordum ama oluyordu, zorla da olsa oluyordu. Ben seni niye aldım gibisinden [konuŐuyordu].”

Hatice Hanım: Ben ilk evlendiğim zaman cinselliğin ne olduğunu bilmiyordum. Biz odaya girdik. Hayatımda unutmayacağım tek Őey o, asla unutmam. Nasıl diyeyim, eŐimle odaya girdik ve ne olduğunu bilmiyorum. Affedersiniz eşim soyundu, eŐimin cinsel organını g6r6nce

çok korktum, bağırmaya baŐladım. EŞim ben bağırınca bana dokunmadı. Sabah olunca ailesi silahla geldi. ÇarŐafı istediler çarŐafı veremeyince ailesi geldi. Odaya gönderdiler tekrar bizi, tecavüze kalktı iŐte. Yine bir Őey olmayınca, bunun her iki yengesi içeri girdi, gözümüzün önünde yapın dedi. O Şekilde biz birlikte olduk yani. Gözlerinin önünde tecavüze uğradım.

Elif Hanım: İlk gittiğimde eşim askerdeydi. Acemi birliğinden geldi, o dönemlerde çok zorlandım. Geldi kabul etmiyorum dedi, benim geliŐimden haberi yoktu zaten. UzlaŐtı kabullendi ama tanımadığın bir kiŐinin koynuna giriyorsun. Bana çok tuhaf geliyordu, çok zorluk çektim. ekiniyordum, elimi tutuyordu istemiyordum.

Yalnız bırakılma. Kadınlar yaşadıkları çeŐitli sorunlarda eşlerinin kendilerini yalnız bıraktığını ve aileyle yaşanan tartıŐmalarda eşlerinin onlara destek olmadığından yakınmaktadır.

Elif Hanım: EŞim hiç bana sahip çıkmıyordu, arkamda değildi. Bir savunması bile bana yeterdi onu da yapmadı. Onun Őeyini hala da yaşıyorum. KeŐke sen onlar [eşin ailesi] böyle yaptığında yapmasaydın yle. Bir bardak kırıldığında diyorlardı eşin yapmıŐ diye sen geliyordun bana vuruyordun. Vurmadan önce bir söyleseydin niye oldu nasıl oldu.

Hayriye Hanım: EŐime diyordum neden beni savunmuyorsun neden bana destek çıkmıyorsun, biliyorsun haklı olduğumu, görüyorsun. Neden beni sahiplenmiyorsun. Ben sana demiyorum git ailenle kavga et ama de ki bu böyle böyledir. Hakkımı savun, iyilikle söyle ama o yapmıyordu. O kozları hep verdi verdi ellerine. Beni sahiplenmedi.

Hatice Hanım: “Yolda geliyorduk çocukluk aklı iŐte eŐime diyorum hamileyim. Çok affedersiniz küfretti. Anlamadı zaten. Doğum vaktim gelince beni götürdüler hastaneye attılar, kimse yoktu baŐımda. Ben tek baŐıma doğum yaptım, ocuğumu aldım eve geldim.”

Füsun Hanım: Ben evlendiğimde sorun yaŐamamak için Şöyle düŐündüm. Dedim ki benim babam yok, acaba ben bunlara karşı çıkarsam cevap verirsem, acaba kaynanama cevap verirsem ya da eŐime bir Őey dersem dver mi? O korku vardı bende o zaman. Acaba beni dver mi, acaba beni boŐar mı bırakır mı? Ben gidersem de derler ki felankesin kızı böyle, onu boŐadılar acaba kötü müydü niye boŐadılar gibisinden. Hani babamın adı kötü olmasın diye ne olduysa ben onu sineye çektim. Haklyken de haksız duruma düŐtüm ve hiçbir zaman eŐimi arkamda yanımda görmedim, destekçim görmedim. Sen hatahsın, sen sulusun hep böyle oldu.

İletiŐimsizlik. Kadınların genel olarak eşleriyle iletiŐim kuramadıklarından, ortak karar almakta zorluk yaŐadıklarından söz ettikleri grlmŐtr. EŞlerinin kendileriyle yakın iliŐki kurmadığından, “yüz göz olmadığından”, bir sorun olduğunda fikirlerinin sorulmadığından bahsetmiŐlerdir.

Hatice Hanım: Ben eŐimle hiçbir Őey yaşamadım desem. Duygusal hiçbir Őey olmadı eŐimle çünkü zaten dediğim gibi benim senin gibi normal bir insan değildi. Hep ocuk bakar gibi baktım ona. Aramızda normal bir sohbet geçmedi hiçbir zaman. Sadece dıŐarı çıkar eve gelir. Hiçbir zaman bir sohbetimiz olmamıŐtır eŐler arasında sohbet filan.

Hayriye Hanım: Her konuyu bizimle konuŐmaz. Fazla bizimle yüz göz olmak istemez. Biraz mesafeli. Her istediğimi yapar, ne istersem yapar ama eve bağlı değil. Soğuk, bizle fazla ilgilenmiyor. İlgilenmemek değil ama zaman geçirmiyor. Nereye istersek götürür, ne istersek alır, gezmemize tozmamıza karıŐmaz ama ilgilenmiyor bizimle. Çok sıcak değil, samimi değil, mesafeli.

Füsun Hanım: “Aramız ok Őükür iyi ama eşim biraz ilgisizdir, soğuktur. Çok sohbet etmeyi sevgisini göstermeyi bilmez.”

EŞin Ailesi ile Yaşanan Deneyimler: “Gelinlik Yapacaksınız!”

Bu st tema, genel olarak kadınların eşlerinin ailesi ile kurdukları iliŐkide yaşadıkları sorunları içermektedir. Kadınların dikkate alınmadığı, fikirlerinin sorulmadığı, otonomilerinin olmadığını belirtmiŐler ve bu durumdan dolayı yaşadıkları sıkıntılardan bahsetmiŐlerdir. Bu st tema “Yeni aileye uyum sağlamakta zorlanmak” ve “EŐ iliŐkisine etkisi” olmak üzere iki alt tema etrafında toplanmıŐtır.

Yeni aileye uyum sağlamakta zorlanmak. Kadınların eşlerinin ailesi ile yaşadıkları olumsuz deneyimlerin genellikle otonominin engellenmesi ve yeni ailenin geleneklerine ve kurallarına uyum sağlayamamak gibi konular etrafında Őekillendiđi grlmektedir.

Füsun Hanım: “Mesela ben kendi aileme gideceğim, istiyorum gitmeyi. Kaynanamdan izin alacağım, eŐimden izin alacağım, kayınbabamdan alacağım ve grncemden alacağım. Hepsi onay verecek ki ben gidebileyim. 3 ayda bir, 4 ayda bir. DüŐün aynı yerdeyiz sadece mahalle deđiŐtireceđim, 10 dakikalık bir yer ama onlar 3 ayda bir, 4 ayda bir gönderiyor. Artı telefonla bile konuŐmam sorun oluyordu, sorun yapıyorlardı.”

Füsun Hanım görüŐmenin başka bir yerinde aile üyeleriyle iliŐkisinde zorlandığı konuları Őu Şekilde anlatmıŐtır:

Örf ve adetleri zor geldi, kendi ailemde görmediğim Őeyleri gördüm. Normalde mesela onlarda ieri bir erkek girerse kendi yaŐıtın biri bile olsa ayağa kalkacaksın ve onlar otur diyene kadar oturmayacaksın. Kayınbabanın yanında yemek yemek yok, konuŐmak yok, gelinlik yapacaksın. Kayınbabanın abileriyle konuŐmayacaksın. İlk evlendiğim sırada kaynanamın

eltileriyle bile konuşmayacaksın gelinlik yapacaksın dediler. Zor geldi çünkü ben kendi ailemde görmedim.

Hayriye Hanım: Aileye uyum sağlayamıyorsun, huylarını bilmiyorsun. Sana doğruysa onlara yanlış, onlara yanlışsa bana doğru. Haksızlığı kabullenmedim. İnsanların yüzüme nasılsa arkamdan da öyle olduklarını sandım, iyi gördüm. Zorluğu çok çektim, aşırı derecede çektim.

Ailemde mutluyduk, kalabalıktık mutlu bir aileden çıktım. Geldim sadece 4 kişiyiz. Ben eşim kayıinvalidem görümcem. Herkesin suratı asık kimse konuşmuyor. Konuşmaya çalışıyorum kimse konuşmuyor, *gülmeye çalışıyorum her şeye gülüyor diyorlar. Çok bocaladım. Çok farklıydı.*

Hatice Hanım: Bir görümcem vardı. Biz diyoruz ya okumuş insan daha bilgili olur. Kesinlikle öyle değil. Eşim babasını bile kıskanırdı, daha önce bir şey yaşamış benle alakası yok. O şekilde psikolojisinde kalmış. Babası söz konusu olunca delirir. Babasını döv müştü zaten. Ben gece tuvalete gitmek isterdim izin vermezdi babası içeride diğer odada yatıyor diye. Ben sabah kalkınca görümceme dedim tek kız kardeş olduğu için sözü çok geçerdı. Ben dedim ya Allah rızası için abine söyle gece tuvalete gitmek istiyorum izin vermiyor, karnım ağrıyor. Kalktı halıyı kaldırdı. Halının altına yap sabah da kalk temizle dedi. Başka da hiçbir şey demedi. Gece dayak yerdim sesleri odadan gelirdi kapıyı açıp demezlerdi neden dövüyorsun. Onların kapısını çalardım açmazlardı, açmıyorlardı.

Elif Hanım: İnsan babasının evinde nasıl yaşıyor hürsün, geziyorsun. Tamam, anne kız arasında tartışma olur. Evlendiğinde tartışma olduğu zaman onu getiriyorsun gözünün önüne, nasıl olsa benim annemle nasıl yaşadıysam burada da aynısı olur. Uzatmaz büyümez. Ama bakıyorsun hiç öyle değil. Gittikçe uzuyor huzursuzluk çıkıyor, şiddete başvuruyorlar.

Ferda Hanım: Mesela her evin farklı soğan doğraması olur. Kayıinvalidelerde ilk evlendiğimde 15-20 gün yemek yemedim. Kaynanam yalvarırdı ne olursun canın ne istiyorsa onu alalım onu yapalım derdi ama ben yiyemezdim. Annemle babamdan ayrılmak çok zor geldi. Annemlere gidince karnımı doyururdum. Farklı geliyordu her şey bana, annem yağsız yapardı kaynanam yağlı yapardı. O problem oldu ama sonra sonra alıştım.

Sema Hanım: “İlk başlarda ağır geldi. Farklı insanlar farklı örf adet, anlaşılmamak. Ağır geldi çok ağır geldi.”

Eř ilişkisine etkisi. Kadınlar, kayıinvalidelerinin eşleriyle olan ilişkilerine olan etkilerinden bahsetmiştir. Kayıinvalidenin etkisi nedeniyle eşlerinin arada kaldığını ya da eşi ve çocukları yerine genelde annesini desteklediğini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan kadınlar kayıinvalidenin genellikle ilişkiyi bozucu bir etkisi olduğunu ifade etmiştir.

Elif Hanım: Kayınvalidem biliyor ođlu ona dűŐkűn sűzűnden çıkmaz. Kimisi var ailesinin evinden çıkınca diyor ki benim evim çocuklarım űnemli, eŐim űyle deđil. Őu anda arasa dese ki eŐin Őűyle sűylemiŐ, inanır. Ben sűylemedim desem inanmaz ama annesine inanır. Bir Őey olsa bana deđil ona inanır. DıŐa gűsterdiđi zaman beni rahatsız ediyor. Sűrekli sűylűyorum niye bűyle oluyor. Direkt bana sűylesin annen niye ona buna sűylűyor. űyle deyince o daha da rahatsız oluyor, niye űyle sűylűyorsun benim annem sűylememiŐtir diyor. Diyorum tamam ona inanıyorsun bana niye inanmıyorsun, o zoruma gidiyor.

Sema Hanım: “İster istemez sıkılıyordu iki arada kalıyordu. Bana yanslıyordu yeri gelince ona idare et diyordu yeri gelince o bűyűk anlamıyor diyordu. EŐim arada kalıyordu ne yapacağını bilmiyordu.”

Hayriye Hanım: “Ne bileyim bu kadar sorun çıkmazdı. ... Belki dayak yemezdim. 4-5 sefer dayak yemiŐim onu da kayınvalidem yűzűnden yedim. Bizim sorunumuzdan dolayı asla eŐim bana tokat atmamıŐtır. Genelde onun yűzűnden.”

GűrűŐme yapılan kadınlardan sadece Ferda Hanım kayınvalidesinin ve kayınpederinin eŐiyle olan iliŐkisinde koruyucu bir etken olarak yer aldıđını belirtmiŐtir.

Kayınvalidem kayınbabam benden yana oldular. NiŐanlılık zamanında ben sigara kullanıyordum eŐim kullanmıyordu. (...) Biz evlendikten sonra sigara konusunda tartıŐmamız oldu. Kayınbabam kızdı sanane dedi ben alıyorum sanane. Kayınbabam eŐimden gizli sigara alırdı, tartıŐmayalım diye. KarıŐma, bir Őey deme, yapacak bir Őey yok, ne yapalım içiyorsa dedi, eŐim de bir Őey demedi. Onlar benden yana olmasaydı oğlum yapmasın imesin deselerdi farklı olurdu iŐ bűyűrdű.

Yeni Rolle İlişkili Zorluklar ve Yetersizlikler: “Cahil deđilmiŐim, çocukmuŐum”

Bu űst temada kadınlara genellekle evliliđin ne olduđunu anlamadıklarını ifade ettikleri gűrűlműŐtir. Kadınlara genellekle evliliđin yűklediđi sorumluluklarla baŐ etmekte zorlandıkları ve kűk ailenin onlara yalnız bıraktığı gűrűlmektedir. Bu tema altında “Annelik rolűnde zorlanma”, “Kűk ailenin yalnız bırakması” ve “ocuk yaŐta evli olmanın anlamı” isimli ű alt tema yer almıŐtır.

Annelik rolűnde zorlanma. Yapılan gűrűŐmelerde kadınlara hamilelik, ocuk bakımı gibi konularda bilgilerinin olmadığı, ocuk sahibi olduktan sonra çok zorlandıklarını ifade ettikleri gűrűlműŐtir. ocuk bakımıyla ilgili bilgileri olmadığı için çocuklarına genellekle kayınvalidelerin baktıklarını belirtmiŐler ve çocuklarıyla iliŐi kuramadıklarından yakınmıŐlardır.

Fusun Hanım: Çocuk bakımını hiç bilmezdim. Çocuk nasıl bakılır, nasıl tutulur nasıl emzirilir, doğum nasıl yapılır. Hastaneye gidilir mi gidilmez mi ne olur ne olmaz cahildim her konuda.

...onların yönlendirmeye kaynanamın onun eltilerinin söylemesiyle ben ilk çocuğumu hiç kucağıma almadım. Alma çocuğunu sevme, çocuk sana alışır kokuna alışır durmaz, kucağa alışır dediler. En büyük hatam o oldu, çünkü onlar öyle söylediler ben de dediklerini yaptım. Çocuk hasta olursa nasıl yapılır, hamilelik süreci nasıldır bilmiyordum. Ben ilk oğlumda hamilelik sürecinde hiç doktora gitmedim, götürmediler. Gidilmesi gerektiğini biliyordum ama götürmediler.

Elif Hanım: Őu anda kızım diyor ki bazen anne bizi nasıl getirdin, anne biz nerelere gidiyorduk, biz ne yapıyorduk diyor hatırlamıyorum. Ben kendim çocuk olduğum için hatırlamıyorum. Çocuğum Őunu yapmışsınız bunu yapmışsınız diye söyleyemiyorum, söyleyemediğim zaman da üzülüyor. KeŐke ben de kendi yaşıtımla evlenseydim bir Őeyler yaşısaydım, en azından kendi çocuklarıma anlatsaydım ama onlara anlatamadığım zaman içimde ukde oluyor. Oğlum diyor ki anne biz büyüdüğümüz zaman nasıl hareketler yapıyorduk diyor, hatırlamıyorum diyorum anne sen nasıl hatırlamazsın ne biçim annesin diyor, e ben o zoruma gidiyor. Dediğim gibi ben zaten küçük yaşta evlendiğim için hiçbir Őey yaşamadım.

...olduğu zaman da e nasıl bakacaksın, bakamıyorsun. O senin elinden alıyor diyor sen bilmiyorsun bakmayı, diğeri alıyor diyor sen böyle yaptın, bunu verdin o yüzden çocuk rahatsız. Çocuğun başka rahatsızlığı var ama ondan bir ses çıkıyor bundan bir ses çıkıyor, insanın aklı duruyor.

Sema Hanım: O da ayrı bir dertti. Sen kendin küçüksün, bir de çocuk bakıyorsun. Çok zorlandım, kolay değil. Çocuk sorumluluğuna giriyorsun. Altını deđiŐtirmek, gece uykusuz kalıyorsun, ne yapacağını bilmiyorsun, ilk defa bebek görüyorsun. Tamam çok güzel duygu, eriyorsun benimsiyorsun ama sorumluluğuna gelince çok zorlandım. Bakımında zorlandım, kayınvalidem vardı ama ne kadar da olsa zorlandım. Onlarla büyüdüüm ya kızıyla büyüdüüm yani.

Ferda Hanım: Çocuğumun olması etkiledi. Anne olmak bir anda her Őey oluyor bitiyor ama annelik daha deđiŐik bir Őey. Korku bir ayrı geleceği ile ilgili. Doğum sendromu yaşıyorum. Sonra nasıl olacağını bilmiyorum. DeđiŐik bir duygu aslında, çok deđiŐik bir duygu. Şöyle diyeyim alışkınsın mesela sabah akŐam yatıyorsun ama gece çocuk ağlayınca kalkmak zorundasın. Öyle Őeyler zorunluluk oluyor. O yüzden biraz psikolojim bozulmuŐtu. Psikoloğa gittim onun da yardımıyla atlattım.

...iki çocuğumu da kayınvalidem büyüttü. Bana düşmedi. Ben iki tane büyüttüm demem. 3.yü ben büyüttüm. Gerisini o büyüttü. Sen gelinsin, bu çocuk seninse sorumluluğunu alacaksın demedi.

Kök Ailenin Yalnız Bırakması. Görüşmelerde kadınların ailelerinin kendilerine destek olmadığından Őikayetçi oldukları, evliliklerinde sorun yaşasalar dahi ailelerinin yanına dönme Őansları olmadığını ve yalnız olduklarını belirttikleri görülmüŐtür.

Hatice Hanım: Anneme aslında anlatmaya çalıştım biliyor musun? Misafirlige gittik, bizde kız evlenince kendi evine gider sonra ziyarete. Annemin yanına oturdum, anne dedim ben o eve bir daha gitmek istemiyorum. Annem neden diye sormadı. Sadece elini şöyle tuttu ağzına bir tane yapıştırırım duvar da sana bir tane yapıştırır dedi. Hiç demedi kızım niye öyle diyorsun. Ben çocuklarıma yaşatmam bunları. Ben olsam ne oldu neden gitmek istemiyorsun bir Őey mi yaptılar derim, sormadı. Kimse destek olmayınca geri döndüm.

Füsun Hanım: adama karşı da sevgi göstermedim. Anneme her gidiŐimde anne ben istemiyorum sen yaptın sen ettin ben bunu adamı sevmiyorum. Sen kurban ol benim damadıma, benim damadım çok iyidir derdi. Sana dayak mı atıyor yok diyordum ama sevmiyorum sevmiyorum napayım.

Elif Hanım: “Bize derlerdi gelinlikle çıktığınız zaman o kefen olur size. Bize öyle deyince orada duruyordun. Demek ki gidersen dönüşün olursa, öldürürler bir Őey yaparlar ederler.”

Çocuk yaşta evli olmanın anlamı. Yapılan görüşmelerde kadınlar, genellikle yeterince bilgileri olmadığı için evli olmakla ilgili sorumlulukların onlara ağır geldiğinden, kök aile evinde olduğu gibi özgür olamadıklarından yakınmıŐlardır.

Füsun Hanım: Hiç hoş değildi hiç tavsiye etmem. 17-15-14 yaşında evlenmeyi kimseye tavsiye etmem. Neden tavsiye etmem çünkü hele hele benim yaşadığım zamanda çok Őey bilmiyorsunuz. Yaşadığım yerden dolayı aile sizi dışarıya salmıyor bir yere göndermiyor, dedikodu olur, laf olur diye. Okumanıza izin vermiyor. OkumuŐ olsaydık dışarıyı çevreyi görmüŐ olsaydım belki de benim kendi evliliğim daha farklı olurdu. Çocuğuma karşı kaynanama karşı kayınbabama karşı. Yaşım biraz oturmuŐ olurdu. Belki örf adetlerini de yapardım. Ama çocuk olunca olgun olmayınca bu seni her taraftan etkiliyor çünkü yapamıyorsun. Gelinlik de yapamıyorsun, eŐine karılık da yapamıyorsun, çocuğuna annelik de yapamıyorsun. Çünkü hiçbir Şeyin farkında olmuyorsun. Gördüğünü yapıyorsun. Annenden kaynanandan gördüğünü uyguluyorsun. O uygulamalar da bence yanlış.

Sema Hanım: EŐimle sorunum yoktu ama çok zorlanıyordum. İş konusunda evi çekip çevirmek. Çünkü adı üstünde gelinsin. ArkadaŐlarımı görüyordum üzülüyordum. Ya ben ne yaptım diyordum. Bulunmaz bir Őey miydi? Tamam seviyoruz, anlaŐıyoruz. Ama bir sorumluluğun altına girdim, onu evlendikten sonra anladım.

Elif Hanım: İnsan babasının evinde nasıl yaŐıyor hürsün, geziyorsun. Tamam anne kız arasında tartışma olur. Evlendiğinde tartışma olduğu zaman onu getiriyorsun gözünün önüne

nasıl olsa benim annemle nasıl yaşadıysam burada da aynısı olur. Uzatmaz büyömez. Ama bakıyorsun hiç öyle değil. Gittikçe uzuyor huzursuzluk çıkıyor, şiddete başvuruyorlar. Ben ne kızlığımı yaşadım ne gelinliğimi yaşadım. Zaten kendi çocuklarımı getirdiğimi de hayal meyal hatırlıyorum. Őu anda kızım diyor ki bazen anne bizi nasıl getirdin, anne biz nerelere gidiyorduk, biz ne yapıyorduk diyor hatırlamıyorum. Ben kendim çocuk olduğum için hatırlamıyorum. Çocukđum şunu yapmışsınız bunu yapmışsınız diye söyleyemiyorum. Söyleyemediğim zaman da üzölüyor. Keşke ben de kendi yaşıtımca evlenseydim bir şeyler yaşasaydım. En azından kendi çocuklarıma anlatsaydım. Ama onlara anlatamadığım zaman içimde ukde oluyor.

Evlilik Bilgisi: “Evliliği oyun gibi biliyordum”

Görüşmelerde erken evlenen kadınların evliliği oyun sandıkları ya da bütünüyle sorunsuz ve mutlu bir evlilik hayatı düşündüklerini ortaya koymuştur. Bu üst tema iki alt tema etrafında toplanmıştır: “Evcilik değil evlilikmiş” ve “Sonsuza dek mutlu”.

Evcilik değil evlilikmiş. Kadınların evlendiklerinde neyle karşılaşacaklarını bilmediğini ve evliliği bir nevi oyun olarak gördükleri, bir süre sonra kendi evlerine döneceklerini sandıkları görölmüştür.

Füsun Hanım: “Zaten ilk evlendiğimizde sanki gidecekmişim gibi, evliliğimi oyun gibi biliyordum. Sanki tekrar kendi evime anneme kardeşime kendi evime geri dönecekmişim gibi düşünüyordum. Çünkü akrabaydık önceden de gidip geliyordum evlerine ama çocuk olduktan sonra bende anladım ki artık gitmicem, evliyim.”

Elif Hanım: “kendi kendime diyorum ben o zaman niye böyle yaptım, çok mu cahildim. Ki değilmişim çocukmuşum yani. Çocukken hiçbir şey bilmiyorsun. Gidiyorsun onların içine giriyorsun, aynı evcilik gibi oynuyorsun ama karşındaki öyle değil. Evcilik değil evlilikmiş.”

...bana dediler ki evlenecen insan oynar ya evcilik gibi. Bana öyle geliyordu. Birebir yaşayınca ben böyle oynuyordum ama bu öyle değildir dedim. İnsan gözünün önüne geliyor. Ne oldu neler oldu, sabah gözünü bir açıyorsun başka bir yerdesin anne yok baba yok kardeş yok. Kendi ailende alıştığın şeyler olmuyor. Arkanda bir kimse yok, tek başına onca kişinin içinde yaşıyorsun. Gidiyorsun onların içine giriyorsun, aynı evcilik gibi oynuyorsun ama karşındaki öyle değil. Evcilik değil evlilikmiş. Çok zor. Hiç anlatılmaz bir şey.”

Sonsuza Dek Mutlu. Evliliğin her zaman mutlu ve huzurlu olacağını, her şeyin yolunda ve güzel gideceğini düşündükleri görölmüştür.

Ferda Hanım: “Her şey çok güzel olacak. Eşim olacak eşimle gezeceğim. Toz pembe yani. İstediğimizi yapacağız şöyle böyle olacak. Ama ne olduğunu tam bilmiyordum.”

Sema Hanım: Zannediyordum ki bana hep canım diyecek, hep benim yanımda olacak aşkım diyecek. Beni anlıyor beni seviyor beni görmeden duramıyor. Anlaşıyoruz. O olmasa sanki

hiç kimse olmayacakmış gibi. Çok toz pembeydi. Ailemin dedikleri bana hiç değmiyordu. Cevap vermiyordum ama kaale de almıyordum. Korku bilmiyordum ne olduğunu bilmiyordum. Çünkü ben onunla konuşmaya başladığımda 14'ü doldurdum 15'ten gün almıştım. Yani o kadar yaşım küçüktü ki.

Hayriye Hanım: “Hep böyle huzurlu mutlu ne bileyim hep öyle biliyordum çünkü ben kendi ailemde görmediğim için hep bana öyle geliyordu.”

Füsun Hanım: Mesela benim hayalimdeki evlilikle yaşadığım aynı değildi. Her insan güzel düşünür. Benim hayalimdeki eşim olacak çok iyi olacak yakışıklı olacak, evim olacak kendime ait. Bir kızım bir oğlum olacak. Eşim beni gezdirecek bir yerlere götürecektir. Çok da düşünmemişim ama o yaşın verdiği şeyle.

Tartışma

Bu çalışma kapsamında on sekiz yaşından önce evlenmiş altı kadınla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında, on sekiz yaşından önce evlenmiş kadınların, evlilikle ilgili deneyimleri, yaşadıkları zorluklar ve sorunlarla baş etme biçimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan nitel analiz sonucunda dört üst tema belirlenmiştir: 1) Eşle yaşanan olumsuz deneyimler, 2) Eşin ailesi ile yaşanan deneyimler, 3) Erken yaşta evlilik deneyimleri, 4) Evlilik Bilgisi.

Mevcut araştırmada, erken evlenen kadınların şiddet, yalnız bırakılma ve iletişim kurma konularında eşleriyle sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Alan yazında çeşitli araştırmalarda bu bulguyla tutarlı olarak erken yaşta evlendirilen kadınların fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir (Örn; Belhorma, 2016; Erulkar, 2013; Güneş ve diğerleri, 2016; Kidman, 2016; Nasrullah ve diğerleri, 2014; Oshiro ve diğerleri, 2011; Soylu ve Ayaz, 2013; Speizer ve Pearson 2011; UNICEF, 2005; Yount ve diğerleri, 2016).

Görüşme yapılan kadınlar şiddetin yanı sıra eşleri tarafından yalnız bırakıldıklarını ve desteklenmediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca erken evlenen kadınlar çoğunlukla görücü usulü evlendirilmekte (Durđut ve Kısa, 2018) ve genellikle evlenmeden önce evleneceği kişiyi tanıma konusunda söz hakkı bulunmamaktadır (Jensen ve Thornton, 2003). Evlilikte eşlerin nasıl seçildiğinin evlilik uyumunu etkileyen faktörlerden biri olduğu belirtilmektedir (Yeşiltepe ve Çelik, 2014). Görücü usulü evliliklerde, gelinle damat evlenmeden önce birlikte fazla zaman geçirmezler. Ancak bireyler eşlerini kendileri seçtiklerinde, evlenmeden önce birlikte zaman geçirir, duygusal yakınlık ve kişisel uyumlarına göre karar verirler. Kadınların eşlerini kendilerinin seçmesinin, evlilikte daha fazla yakınlık ve daha az uyumsuzluk ile ilişkili olduğu (Pimentel, 2000), eşlerini kendileri seçen kadınların, görücü usulü evlenen kadınlara göre

evlilik doyumunun daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Demir ve Fışıloğlu, 1999; Xiaohe ve Whyte, 1990). lkemizde görücü usulü ve tanışıp anlaşarak evlenen bireylerin evlilik uyum düzeylerini karşılaştıran pek çok çalışmada, anlaşarak evlenen bireylerin evlilik uyum düzeylerinin anlamlı Şekilde yüksek olduğu grlmştr (Cingisiz, 2010; imen, 2007; Yeşiltepe ve elik, 2014). Bu bilgilerden hareketle, erken yaşta evlenen kadınların büyük çoğunluğunun görücü usulü evlenmeleri, diğer bir deyişle evlenmeden önce eşlerini hiç görmemeleri ya da çok kısa sürelerde görüşmeleri nedeniyle çiftler iletişim kuramayabilirler. Nitekim Hayriye Hanım bu durumu “*Fazla bizimle yüz göz olmak istemez. Biraz mesafeli. Her istediğimi yapar, ne istersem yapar ama eve bağlı değil. Soğuk, bizle fazla ilgilenmiyor. İlgilenmemek değil ama zaman geçirmiyor.*” diyerek ifade etmişken, Füsun Hanım ise “*Aramız çok şükür iyi ama eşim biraz ilgisizdir, soğuktur. Çok sohbet etmeyi sevgisini göstermeyi bilmez.*” sözleriyle belirtmiştir. Erken evliliğin kadınları iletişim kuramadıkları eşler ile baş başa bıraktığı, yalnız hissetmelerine neden olduğu ve çeşitli zorluklara karşı savunmasız bıraktığı söylenebilir.

Araştırmanın önemli bir diğer bulgusu ise eşin ailesinin, erken evlenen kadınların hayatındaki rolüne dikkat çekmesidir. Araştırma kapsamında görüşülen altı kadından sadece birinin eşinin ailesi ile iyi bir ilişki kurduğunu belirtmesi dikkat çekicidir. Diğer beş kadın, eşlerinin ailesiyle iletişim kurarken yaşadıkları sıkıntılara işaret etmişlerdir. Kadınlar kayınvalide ya da eşlerinin ailesinden fiziksel ve psikolojik şiddet gördüklerini, kayınvalideleri tarafından özgürlüklerinin kısıtlandığını ve hayatları ile ilgili temel kararlarda dahi kontrol sahibi olamadıklarını ifade etmişlerdir. Alan yazında, doğrudan erken yaşta evlenen kadınların eşlerinin ailesi ve kayınvalideleriyle kurdukları ilişkinin kalitesini araştıran çalışmaya rastlanmamış olsa da, kayınvalide konusunun çeşitli araştırmalarda ele alındığı grlmektedir. Erken yaşta evlenen kadınların ev içindeki rollerine ve dış dünyayla olan iletişimlerine büyük oranda eşi ve eşinin ailesinin karar verdiği (Parsons ve diğerleri, 2015), evliliklerinin özellikle de ilk yıllarında kayınvalideleri ve eşleri tarafından baba evine dahi gitmelerine izin verilmediği mevcut bulgularla paralel bir biçimde belirtilmektedir (Gezer Tuğrul, 2018). Kayınvalidelerin ev içi kararlara, ocuk sayısı, ocuk yapıp yapmama gibi pek çok konuya müdahale ettiği (Kadir ve diğerleri, 2003) ve kadınların genellikle kayınvalidelerinin müdahaleci olmalarından dolayı sıkıntı yaşadıkları belirtilmektedir (Linn ve Breslerman, 1996). Araştırma kapsamında görüşülen kadınlar da bu konularda yaşadıkları sorunlardan bahsetmişlerdir.

Ayrıca, erkek ailelerinin kendilerine itaat etsin ve uyumu daha kolay olsun diye küçük yaşta gelin almak istedikleri belirtilmektedir (Gezer Tuğrul, 2018; UNICEF, 2001; TBMM, 2010). Erkek aileleri çocuklarını bu Şekilde yaşı küçük kızlar ile evlendirerek çiftin hayatına müdahale etme Őansını kazanabilirler. Bu düşünce yapısına sahip ailelerin kız çocuklarının

hayatını daha çok zorlaştırdığı söylenebilir. Kız çocukları birey, anne ya da eř olma konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip değildir, bu nedenle çocuk yaşta yapılan evliliklerde, eşin ailesinin kız çocuğuna müdahalesi daha fazla olabilir.

Kadınların evliliğin ilk yıllarında, iki ile on yıl arasında değişen sürelerde eşlerinin ailesi ile aynı evde yaşadıkları görölmüştür. (Chen, 1999) eşlerinin ailesiyle birlikte yaşayan kadınların evliliğin ilk yıllarında eşlerinden çok kayınvalideleriyle vakit geçirdikleri, evle ilgili pek çok konudan sorumlu olduklarını ifade etmiştir. Kız çocuklarının genellikle eşlerinin ailesi tarafından adaletsiz davranışlara maruz kaldıkları belirtilmektedir (Altman ve diğerleri, 1992).

Kadınlar kayınvalidelerinin kendilerini karşı olumsuz ve kontrolcü tavırlarının yanı sıra, eşleriyle olan ilişkilerine de müdahil olduklarını belirtmişlerdir. Kayınvalidelerin oğulları üzerindeki etkisini kullanarak eř ile olan ilişkiyi bozucu bir etki yarattıkları görölmektedir. Pek çok kültürde kayınvalideler eşler arasında gerilime neden olan kişiler olarak tasvir edilmektedir (Shih ve Pyke, 2010; Yakali-Çamoğlu 2007). Kayınvalidelerin eşler arasında çatışma ve strese neden olduğu, kayınvalide ile çatışma yaşamanın evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği pek çok araştırmada ifade edilen bir bulgudur (Bryant ve diğerleri, 2001; Labi Ades, 2003; Timmer ve Veroff, 2000).

Araştırma kapsamında görüşülen kadınlardan sadece bir tanesi kayınvalidesi ile iyi bir ilişkisi olduğunu ve eşinin ailesinin kendisine her zaman destek olduğunu belirtmiştir. Eşinin ailesinin desteği ile çok fazla zorluk yaşamadığını ve onların eşiyle olan ilişkisine de olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmiştir. Eşin ailesi ile ilişkiler genellikle stres verici olsa da, bu ilişkinin her zaman olumsuz olmadığı, özellikle kayınvalidelerinden sosyal destek alabilen ve kayınvalideleriyle daha iyi ilişki kuran kadınların, eşleriyle olan ilişkilerinin daha sevgi dolu olduğu ifade edilmektedir (Bryant ve diğerleri, 2001; Burger ve Milardo, 1995; Hung, 2005; Kurdek, 1999).

On sekiz yaşından önce evlenen kadınlar, erken yaşta evlilikle ilgili çeşitli problemler yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Henüz çocuk yaşta evlendirilen ve genellikle eşinin ailesiyle aynı evde yaşamak zorunda kalan kadınlar, eşin ailesine uyum sağlamakta çok zorlandıklarını belirtmişlerdir. Erken evlenen kadınlarla yürütölen nitel bir çalışmada da benzer biçimde, kadınların yeni ailelerine uyum sağlamaları için en temel ihtiyaçlarının dahi kendileri tarafından alınamadığı ve sosyal hayattan tamamıyla izole edildikleri belirtilmiştir (Gezer Tuğrul, 2018). Evlenerek yeni bir aileye dâhil olmak genellikle zorlu bir süreçtir. Bireyler evlendiklerinde yalnızca eşleriyle değil aynı zamanda değerleri, gelenekleri ve alışkanlıkları kendi ailesinden farklı olan yeni bir aileyle de evlenirler (Stroup, 1966; Akt, Hoye, 1971). Hali hazırda yetişkinler için dahi zorlayıcı olabilen bu süreç, on sekiz yaşından önce evlendirilen kız çocukları için baş etmesi daha da zor bir süreç olacaktır. Erken evlendirilen kız çocukları yeni

bir aileye dahil olma s¼recinde birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır (Gezer Tuğrul, 2018). Kız çocuklarından yeterli olgunluğa erişmeden ‘kadınlık’, ‘annelik’, ‘gelinlik’ gibi ağır sorumlulukları içeren toplumsal cinsiyet rollerini yerine getirmesi beklenmektedir (Burcu ve diğerleri, 2015). Bu nedenle kız çocuklarının bu konularda zorluk yaşadıklarına işaret eden bulgular şaşırtıcı değildir.

Erken yaşta evliliğin kadınları karşı karşıya bıraktığı önemli bir diğer sorun da erken yaşta ocuk sahibi olmaktır. Yapılan g¼r¼řmelerde kadınlar ocuk bakımıyla ilgili bilgilerinin olmadığını ve bu sorumluluğun onlara ağır geldiğini belirtmişlerdir. ocuk sahibi olmak istemeseler dahi, evlendikten sonra doğurganlıklarını kanıtlamaları için baskıya maruz kalmakta, bu nedenle, erken evlilik çoğu zaman erken annelik anlamına gelmektedir (Mathur, ve diğerleri, 2003). Fiziksel açıdan bakıldığında, genç annelerin l¼ doğum yapma riskinin daha fazladır (Prakash ve diğerleri, 2011; Santhya ve diğerleri, 2010). Anneleri on sekiz yaşından k¼¼k olan bebeklerin yetersiz beslenme ve l¼m oranlarının, anneleri on sekiz yaşından b¼y¼k olan bebeklerden daha y¼ksek olduğu belirtilmektedir (Raj ve Boehmer, 2013). T¼m bunlar, b¼y¼k oranda annenin k¼t¼ beslenmesi ile ilişkilendirilmekte ve ergenlerin ocuk sahibi olmak ve ocuk yetiştirmek için hazır olmadığını g¼stermektedir (Ertem ve diğerleri, 2008). Erken yaşta ocuk sahibi olmanın fiziksel sorunların yanı sıra psikolojik zorlanmalara da neden olabileceği d¼ř¼n¼lmektedir. Erken evlenen kadınlar, çocuğun fiziksel bakımında zorlanmanın yanı sıra, kendileri de ocuk olduğu için çocuklarına genellikle kayıvalidelerinin baktığını, çocuklarıyla ilgili konularda onların dediklerini yapmak zorunda kaldıklarını ve çocuklarıyla bağ kuramadıklarını ifade etmişlerdir. ocuk yaşta evlenen kadınlar, eşleriyle olan ilişkilerinde s¼z sahibi olmadıkları gibi çocuklarıyla ilgili konularda da s¼z sahibi olamamışlardır (McFarlane ve diğerleri, 2016).

Kadınlar erken evlilikte yaşadıkları bir diğer zorluk olarak; aileleri tarafından yalnız bırakıldıklarını, kendilerine destek olunmadığını alan yazınla tutarlı olarak belirtmişlerdir. Çocuklarını erken yaşta evlendiren aileler, kız çocuklarını genellikle ekonomik bir y¼k olarak g¼rmektedir (Nour, 2009). Evlenip baba evinden gidecekleri d¼ř¼ncesiyle kız çocuklarını okula g¼ndermeyi ve onlara yatırım yapmayı gereksiz bir çaba ve masraf olarak algılamaktadır (Gezer Tuğrul, 2018). Bir an önce telli duvaklı olarak baba evinden çıkması gerektiği d¼ř¼n¼len kızların, eşi ya da eşinin ailesiyle yaşadığı çeşitli sorunlar karşısında ailesinden destek alamadığı g¼r¼lmektedir. Bu bulguyla tutarlı olarak, boşanmak isteyen ve ailesinin yanına kaçan kızların aileleri tarafından cezalandırıldığı ve l¼m tehdidi olarak “namus cinayeti” adı altında cinayete kurban gittiği ya da eşlerinin yanına geri g¼nderildiđi alan yazında belirtilmektedir (Mikhail, 2002; World Vision, 2008)

Görüşme yapılan erken yaşta evlenmiş kadınların genel olarak evliliğe dair bilgilerinin olmadığı ya da yetersiz olduğu görülmüştür. Kadınlar evlendikleri ilk zamanlarda evcilik oynadıklarını sandıklarını, gerçek bir evlilik yaşadıklarını fark etmediklerini belirtmişlerdir. Erken yaşta evlendirilen çocukların çoğunluğunun eğitim düzeylerinin ve ekonomik refah seviyelerinin de düşük olduğu belirtilmektedir (Jensen ve Thorton, 2013; TBMM, 2010). Bu nedenle yeterli donanıma sahip olmayan küçük kızların evliliğe dair bilgilerinin olmamasının normal olduğu düşünölmektedir. Diğer taraftan erken evlendirilen çocukların genellikle ailelerinin karar verdiği kişilerle kısa süre içinde evlendiği belirtilmektedir (Güler ve Küçükler, 2014). Bir veya üç ay gibi kısa süreler içerisinde evlendirilen kızların, etraflarında olan bitenin ayırđına varamamasının normal olduğu söylenebilir. Öte yandan, erken yaşta evlendirilen kızların genellikle akraba evliliği yaptığı ve kuzenleriyle evlendirildiği, ölkemizde yürütölen çeşitli çalışmalarda ortaya çıkan bir bulgudur (Gezer Tuğrul, 2018; Güler ve Küçükler, 2014). Evlendikten sonra ‘gelin’ sıfatıyla yerleşmek zorunda oldukları evlere, evlenmeden önce de gidip gelmeleri onların bu süreci anlamalarını zorlaştırıyor olabilir. Nitekim mevcut çalışmada halasının oğluyla evlendirilen görüşmecilerden biri, evlenmeden önce de müstakbel eşinin evine gidip geldiğini, o nedenle evlendikten sonrada çocuğu olana kadar kendi evine geri döneceğini sandığını belirtmiştir.

Görüşme yapılan kadınların, evliliği evcilik olarak değerlendirmelerinin yanı sıra, evlenmeden önce evliliğe dair gerçekdışı beklentileri olduğu da görülmüştür. Katılımcılar, her şeyin güzel olacağını, hep mutlu ve huzurlu olacaklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Wodon (2016) geleneksel cinsiyet rollerinin yaygın olarak kabul gördüğu ortamlarda, genç kızların başarılı bir eř ve anne olmak dışında heveslenebilecekleri başka bir yol olmadığını vurgulamaktadır. Kaptanoğlu ve Ergöçmen (2012) geleneksel iş bölümünde kadınlardan ev işleri ve çocuk bakımıyla ilgilenmelerinin beklendiğini belirtmekte ve bu durumun kız çocuklarına evlilik dışında sınırlı alternatif sunduğunun ve onları evliliğe yönlendirdiğinin altı çizilmektedir. Benzer şekilde, Güler ve Küçükler (2010) kız çocuklarının ilkokulu bitirdikten sonra evlilik beklentisine girdiklerine dikkat çekmektedir. Bu bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, kız çocuklarının evlilik dışında fazla alternatifleri olmadığı için bu durumu yücelttiği ve hayat tecrübelerinin azlığı, henüz yetişkin yaşa ulaşmamış olmaları nedeniyle evliliğe dair gerçek dışı bir beklenti içine girdikleri düşünölebilir.

Mevcut çalışmanın alan yazına çeşitli katkılar sunduğu düşünölmektedir. Bu çalışmada, alan yazından farklı olarak erken evlilik olgusu erken evlenen kadınların deneyimleri temelinde incelenmiştir. Mevcut çalışmanın erken evlenen katılımcıları, sözü edilen temalar kapsamında yaşadıkları çeşitli sorunlara kendi hayat tecrübeleri temelinde değinmişlerdir. Bu sayede kadınların erken evlilik sebebiyle benzer sorunlar yaşadığı gözler

önüne serilmiştir. Mevcut çalışmada bu özel örneklemin deneyimleri ilk ağızdan mümkün olduğunca detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Kadınların erken evlilik sebebiyle yaşadıkları sorunların birtakım olumsuz psikolojik etkilere de yol açtığı dūřunılmektedir. Bunun yanı sıra, mevcut araştırmanın gelecekte bu konuda yapılacak nicel ve nitel çalışmalara zemin sağlayacağı dūřunılmektedir.

Son olarak mevcut araştırmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma kapsamında görūřülen tüm katılımcılar kadındır. Erken evlilik sadece kız çocuklarını değil erkek çocukları da ilgilendiren bir sorundur. Bu nedenle sonraki araştırmaların erken evlendirilen erkek çocukları da kapsamının alan yazına katkı sunacağı dūřunılmektedir. Yanı sıra, araştırma kapsamında görūřülen katılımcılar on sekiz yaşında evlenmiş ancak řu anda en az otuz üç yaşında olan kadınlardır. Evliliđin ilk yıllarında karşılaşılan sorunları ve erken evliliğin çocuklara olan etkisinin daha iyi anlaşılması açısından daha kısa süredir evli olan kişilerle araştırmalar yapılmasının önemli olacağı dūřunılmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Birinci yazar %60 oranında, ikinci yazar %40 oranında katkıda bulunmuştur.

ıkar atışması Beyanı:

Yazarlar çıkar atışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek Beyanı:

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Bu alışma, Ankara Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı onayı ile gerçekleştirilmiştir (Tarih: 19.02.2018, Sayı: 36).

Kaynakça

- Acar, F. ve Arner, H. O. (2009). *Kadınların insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Genel Yayın, (656).
- Acemoğlu, H., Ceylan, A., Saka, G. ve Ertem, M. (2005). Diyarbakır'da Erken Yaş Evlilikleri. *Sosyal Politika alışmaları Dergisi*, 8(8).
- Altman, I., Brown, B. B., Staples, B. ve Werner, C. M. (1992). A transactional approach to close relationships: Courtship, weddings, and placemaking. İinde W. B. Walsh, K. H. Craik, & R. H. Price (Eds.), *Person-environment psychology: Models and perspectives* (ss. 193-242). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Aslan, B. (2019). Psikoloji Penceresinden Erken Yaşta Evlendirilen Kız ocukları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22(43), 43-55.
- Belhorma, S. (2016). ‘Two months of marriage were sufficient to turn my life upside down’: early marriage as a form of gender-based violence. *Gender & Development*, 24(2), 219-230.
- Boğucu, M. (2018). *ocuk yaşta evliliklerin ihmal ve istismar bağlamında değerlendirilmesi: 2016 yılı Ağrı Örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzeli Sanatlar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Bryant, C. M., Conger, R. D. ve Meehan, J. M. (2001). The influence of in-laws on change in marital success. *Journal of Marriage and Family*, 63(3), 614-626.
- Bunting, A. (2005). Stages of development: marriage of girls and teens as an international human rights issue. *Social & Legal Studies*, 14(1), 17-38.
- Burcu, E., Yıldırım, F., Sırma, . S. ve Sanyaman, S. (2015). Çiçeklerin kaderi: Türkiye’de kadınların erken evliliği üzerine nitel bir araştırma. *Bilig*, 73, 63-98.
- Burger, E. ve Milardo, R. M. (1995). Marital interdependence and social networks. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12, 403-415.
- Çakar, H. (2013). *Sosyo-kültürel ve ekonomik faktörler çerçevesinde erken evlilikler: Ankara Pursaklar örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- ÇOBAN, A. İ. (2009). Adölesan evlilikleri. *Sosyal Politika alışmaları Dergisi*, 16(16), 37-50.
- Das Gupta, M., Engelman, R., Levy, J., Luchsinger, G., Merrick, T. ve Rosen, J. E. (2014). *State of World population 2014: The power of 1.8 billion adolescents, youth and transformation of the future* (UNFPA report). New York, NY: United Nations Population Fund.
- Durđut, S. ve Kısa, S. (2018). Predictors of Marital Adjustment among Child Brides. *Archives of Psychiatric Nursing*, 32(5), 670-676.
- Ergöçmen, B., Keskin, F. ve Yüksel-Kaptanoğlu, İ. (2020). Türkiye’de ocuk yaşta erken ve zorla evlilikler. UNFPA Türkiye’den alınmıştır: https://turkey.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/tr_tnsa_ceze_bulgular_tematik_raporu.pdf
- Ertem, M., Saka, G., Ceylan, A., Değer, V. ve ifti, S. (2008). The factors associated with adolescent marriages and outcomes of adolescent pregnancies in Mardin Turkey. *Journal of Comparative Family Studies*, 229-239.
- Erulkar, A. (2013). Early marriage, marital relations and intimate partner violence in Ethiopia. *International Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 39(1), 6-13.

- Eyüboğlu, D. ve Eyüboğlu, M. (2018). Küçük yaşta evlendirilmek istenen çocuklarda psikiyatrik bozukluklar ve sosyodemografik özellikler. *Klinik Psikiyatri*, 21, 122-129.
- Gage, A. J. (2013). Association of child marriage with suicidal thoughts and attempts among adolescent girls in Ethiopia. *Journal of Adolescent Health*, 52(5), 654-656.
- Gezer Tuğrul, Y. (2018). Erken yaşta evlendirilen kadınların evlilik süreçleri, deneyimleri ve sonraki yaşamları üzerine nitel bir çalışma. *Sosyoloji Notları*, 1(2).
- Güler, Ö ve Küçükler, H. (2010). Early Marriages Among Adolescent Girls in Afyonkarahisar, Turkey. *European Journal of General Medicine*, 7(4): 365-371.
- Güneş, M., Selcuk, H., Demir, S., İbiloğlu, A. O., Bulut, M., Kaya, M. C., ... ve Sır, A. (2016). Marital harmony and childhood psychological trauma in child marriage. *Journal of Mood Disorders*, 6(2), 63-70.
- Hossain, M. G., Mahumud, R. A. ve Saw, A. (2016). Prevalence of child marriage among Bangladeshi women and trend of change over time. *Journal of Biosocial Science*, 48(04), 530-538.
- Howitt, D. (2016). *Introduction to qualitative research methods in psychology (3. basım)*. United Kingdom: Pearson.
- Hoye, D. D. (1971). *Mother-in-law adjustment of young marrieds*. (Yayımlanmamış doktora tezi). University of North Carolina.
- Hung, C.-H. (2005). Women's postpartum stress, social support and health status. *Western Journal of Nursing Research*, 27, 148-159.
- Jensen, R. ve Thornton, R. (2003). Early female marriage in the developing world. *Gender & Development*, 11(2), 9-19.
- John, N. A., Edmeades, J. ve Murithi, L. (2019). Child marriage and psychological well-being in Niger and Ethiopia. *BMC public health*, 19(1), 1-12.
- Kadir, M. M., Fikree, F. F., Khan, A. ve Sajjan, F. (2003). Do mothers-in-law matter? Family dynamics and fertility decision-making in urban squatter settlements of Karachi, Pakistan. *Journal of Biosocial Science*, 35(4), 545-558.
- Kahraman, A.B ve Őenates, T (2018). Çocuk gelinler (Siverek örneği). *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(29), 380-392
- Kidman, R. (2016). Child marriage and intimate partner violence: a comparative study of 34 countries. *International Journal of Epidemiology*, 46(2), 662-675.
- Kopelman, L. M. (2016). The forced marriage of minors: a neglected form of child abuse. *The Journal of Law, Medicine & Ethics*, 44(1), 173-181.
- Kurdek, L. A. (1999). The nature and predictors of the trajectory of change in marital quality for husbands and wives over the first 10 years of marriage. *Development Psychology*, 35, 1283-1296.
- Labi Ades, L. (2003). *Predictors of the quality of the relationship between daughter-in-law and mother-in-law*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Adelphi University, NY.
- Le Strat, Y., Dubertret, C. ve Le Foll, B. (2011). Child marriage in the United States and its association with mental health in women. *Pediatrics*. 128:524-30
- Linn, R. ve Breslerman, S. (1996). Women in conflict: On the moral knowledge of daughters-in-law and mothers-in-law. *Journal of Moral Education*, 25(3), 291-307.

- Mahavarkar, S. H., Madhu, C. K. ve Mule, V. D. (2008). A comparative study of teenage pregnancy. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 28(6), 604-607.
- Mathur, S., Green, M. ve Malhotra, A. (2006). *Too Young to Wed: The Lives, Rights and Health of Young Married Girls*. International Center for Research on Women (ICRW): Washington, D.C.
- McFarlane, J., Nava, A., Gilroy, H. ve Maddoux, J. (2016). Child brides, forced marriage, and partner violence in America: tip of an iceberg revealed. *Obstetrics & Gynecology*, 127(4), 706-713.
- Mikhail, S. L. B. (2002). Child marriage and child prostitution: Two forms of sexual exploitation. *Gender & Development*, 10(1), 43-49.
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(1), 250-260.
- Muthengi, E. N. (2010). *Early Marriage and Early Childbearing in Ethiopia: Determinants and Consequences*. (Yayımlanmamış doktora tezi). University of California, Los Angeles.
- Nasrullah, M., Zakar, R. ve Zakar, M. Z. (2014). Child marriage and its associations with controlling behaviors and spousal violence against adolescent and young women in Pakistan. *Journal of Adolescent Health*, 55(6), 804-809.
- Nour, N. M. (2009). Child marriage: a silent health and human rights issue. *Reviews in Obstetrics & Gynecology*, 2(1), 51-56.
- Oshiro, A., Poudyal, A. K., Poudel, K. C., Jimba, M. ve Hokama, T. (2011). Intimate partner violence among general and urban poor populations in Kathmandu, Nepal. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(10), 2073-2092.
- Parsons, J., Edmeades, J., Kes, A., Petroni, S., Sexton, M. ve Wodon, Q. (2015). Economic impacts of child marriage: a review of the literature. *The Review of Faith & International Affairs*, 13(3), 12-22.
- Prakash, R., Singh, A., Pathak, P. K. ve Parasuraman, S. (2011). Early marriage, poor reproductive health status of mother and child well-being in India. *Journal of Family Planning and Reproductive Health Care*, 37,136-145
- Raj, A. ve Boehmer, U. (2013). Girl child marriage and its association with national rates of HIV, maternal health, and infant mortality across 97 countries. *Violence Against Women*, 19(4), 536-551.
- Rajeswari, E ve Maheswari, K. K. (2018). Mental health among early married women. *International Journal of Applied Research*, 4(4), 249-251.
- Santana, M. C., Raj, A., Decker, M. R., La Marche, A. ve Silverman, J. G. (2006). Masculine gender roles associated with increased sexual risk and intimate partner violence perpetration among young adult men. *Journal of Urban Health*, 83(4), 575-585.
- Santhya, K. G., Ram, U., Acharya, R., Jejeebhoy, S. J., Ram, F. ve Singh, A. (2010). Associations between early marriage and young women's marital and reproductive health outcomes: evidence from India. *International Perspectives on Sexual and Reproductive Health*. 36(3), 132-139.
- Sarı, S. ve Gençöz, F. (2015). Shame experiences the underlying depression of adult Turkish women. *Qualitative Health Research*, 26(8) ,1102-1113.
- Saxton, L. (1982). Marriage: The nature of marriage; The individual. *Marriage and the Family*, 5, 216-224.

- Shih, K. Y. ve Pyke, K. (2010). Power, resistance, and emotional economies in women's relationships with mothers-in-law in Chinese immigrant families. *Journal of Family Issues*, 31(3), 333-357.
- Smith, J. ve Osborn, M. (2003). Interpretative phenomenological analysis. *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods*. London: Sage.
- Soylu, N. ve Ayaz, M. (2013). Adli değerlendirme için y6nlendirilen k6uk yaşta evlendirilmiş kiz çocuklarının sosyodemografik 6zellikleri ve ruhsal değerlendirmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14(2).
- Speizer, I. S. ve Pearson, E. (2011). Association between early marriage and intimate partner violence in India: a focus on youth from Bihar and Rajasthan. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(10), 1963-1981.
- Stroup, A. L. (1966). *Marriage and family: A developmental approach*. Appleton-Century Crofts.
- Taner, H. A., etin, F. H., İçeri, E. ve Işık, Y. (2016). On sekiz yaş altı evlilik olgularının psikiyatrik değerlendirmesi ve psikometrik, psikososyal 6zellikleri: d6rt olgu sunumu. *T6rkiye Klinikleri Journal of Case Reports*, 24(4), 352-357.
- TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (2010). Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor. http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/komisyon_rapor.pdf
- Thato, S., Rachukul, S. ve Sopajaree, C. (2007). Obstetrics and perinatal outcomes of Thai pregnant adolescents: a retrospective study. *International Journal of Nursing Studies*, 44(7), 1158-1164.
- Timmer, S. G. ve Veroff, J. (2000). Family ties and the discontinuity of divorce in Black and White newlywed couples. *Journal of Marriage and Family*, 62(2), 349-361.
- United Nations Population Fund (2007). Ending child marriage. <http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/endchildmarriage.pdf>
- United Nations International Children's Emergency Fund (2001). Early Marriage: Child Spouses. https://www.unicef.org/childrenandislam/downloads/early_marriage_eng.pdf
- United Nations International Children's Emergency Fund (2005). Early Marriage: A Harmful Traditional Practice. https://www.unicef.org/publications/files/Early_Marriage_12.10.pdf
- United Nations International Children's Emergency Fund (2014). Ending Child Marriage: Progress and Prospects. UNICEF, New York.
- Warner, E. (2004). Behind the wedding veil: Child marriage as a form of trafficking in girls. *Journal of Gender, Social Policy & the Law*, 12 (2), 233
- Willig, C. (2008). *Introducing Qualitative Methods in Psychology: Adventures in Theory and Method* (2. Basım). London: Open University Press
- Wodon, Q. (2016). Early Childhood Development in the Context of the Family: The Case of Child Marriage. *Journal of Human Development and Capabilities*, 17(4), 590-598.
- World Vision (2008). Before She is Ready. http://www.wvi.org/sites/default/files/publications_Before%20Shes%20Ready.pdf
- Wringe, A., Yankah, E., Parks, T., Mohamed, O., Saleh, M., Speed, O., ... ve Scott, J. (2019). Altered social trajectories and risks of violence among young Syrian women seeking refuge in Turkey: a qualitative study. *BMC Women's Health*, 19(1), 1-8.

- Yakali-Çamoğlu, D. (2007). Turkish family narratives: The relationships between mothers and daughters-in-law. *Journal of Family History*, 32(2), 161–178.
- Yount, K. M., Crandall, A., Cheong, Y. F., Osypuk, T. L., Bates, L. M., Naved, R. T. ve Schuler, S. R. (2016). Child marriage and intimate partner violence in rural Bangladesh: a longitudinal multilevel analysis. *Demography*, 53(6), 1821-1852.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ. ve Ergöçmen, B. A. (2012). Çocuk gelin olmaya giden yol. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(2).

Yazar Notu

Bu makale ilk yazarın doktora tez çalışmasının bir bölümünü içermektedir.

A Qualitative Study on How Early Married Women Experienced the Married Woman Role

Summary

Marriages that children have unknowingly made or are forced into are considered early marriage and it is regarded as a violation of human rights (Çakır, 2013). According to UNICEF (2014), in Turkey, 14% of women are married before the age of eighteen. According to the Turkey Demographic and Health Survey, 19.9% of women are married before the age of 18 in the 20-49 age, and 3.6% are married before the age of 15 (TNSA, 2018). Although many studies indicate that child marriage is common in Eastern and Southeastern regions of Turkey (Boğucu, 2018; Kahraman & Őenateř, 2018), there are also studies indicating that child marriage is not limited to certain regions (Yüksel-Kaptanoğlu & Ergöçmen, 2012; Wringe et al., 2019). According to TNSA (2018), the first three regions where child marriage is most common are Southeastern Anatolia, Mediterranean, and Central Anatolia.

In the present study, semi-structured interviews were conducted with six early married women to understand how they experience early marriage and how they perceive this experience. The interviews were analyzed using Interpretative Phenomenological Analysis, and four themes were determined in this context. These themes were named as 'Negative experiences with the spouse,' 'Experiences with in-law,' 'Challenges and inabilities associated with the new role' and 'Marital knowledge.'

Consistent with the current research, several studies yielded that early married women are subjected to physical and sexual violence (Belhorma, 2016; Erulkar, 2013; Kidman, 2016; Nasrullah et al., 2014; Soylu & Ayaz, 2013). The present study also draws attention to the role of mother-in-law in the lives of early married women. It is stated that the spouse and the in-laws mostly decide the roles of early married women and their communication with the outside world (Parsons et al., 2015). Besides, girls are not allowed to visit even their own families, especially in the first years of their marriage (Gezer Tuğrul, 2018). It is stated that mother-in-law interferes with domestic decisions, such as having children or the number of children (Kadir et al., 2003). Women often experience difficulties because of the intrusiveness of their mothers-in-law (Linn & Breslerman, 1996). In a qualitative study conducted with early married women, it was reported that girls have not been even allowed to go alone to buy the most basic needs for themselves, and they were completely isolated from social life (Gezer Tuğrul, 2018).

When individuals get married, they also get married with a new family whose values, traditions, and habits might differ from their own family (Stroup, 1966; as cited in, Hoye, 1971). This process, which can be challenging even for adults, would be even more difficult for girls

married before the age of eighteen. Girls are faced with many difficulties in joining to a new family (Gezer Tuğrul, 2018). They are expected to fulfill gender roles that include heavy responsibilities such as 'femininity,' 'motherhood' and 'being a bride' (Burcu et al., 2015). It can be said that having difficulties in these areas is not surprising for a little girl under the age of eighteen.

Women stated that when they get married, it took a while for them to realize that it was a real marriage. In the beginning, they considered themselves as playing house. Most of the children who are married at an early age have low levels of education and compromised economic resources (Jensen & Thorton, 2013; TBMM, 2010). Therefore, this is normal for little girls who are not fully equipped and do not have enough knowledge about marriage.